

ALMAN SİYASİ PARTİLER KANUN TASARISI

(Partiler Kanunu)

Çev : Dr. Özcan KARADENİZ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

§ 1

1. Bu kanun anlamında partiler, gayeleri, Federal Meclis ve federe meclis seçimlerine katılmak suretiyle, halkın siyasi iradesinin oluşumunda ve bu teşekküllerde sorumlu olarak temsilinde rol oynamak olan ve üyelerinin sayısı, teşkilâtlarının şümül ve kuvveti, umumî efkârdaki temayüzü ve sair şart ve ahvali ile gayesinin hakkında yeter derecede itimat uyandıran topluluklardır.
2. Bir cemiyet, altı yıl süreyle ne Federal Meclis, ne de Federe Meclis seçimlerine kendi aday listesiyle katılmadığı takdirde parti olmak sıfatını kaybeder.
3. Aşağıdaki teşekküller, bu kanun anlamında parti sayılmazlar :
  - a) Gayeleri, komünlerde ve komün teşekküllerinde siyasi iradenin oluşumuna hizmete inhisar eden teşekküller;
  - b) Sadece yakında yapılacak belli bir seçim için aday tesbit etmek amacıyla geçici olarak teşkil edilmiş topluluklar (seçmen toplulukları);
  - c) İkametgâhları veya sevki idareleri bu kanunun yürürlük alanı dışında kalan parti teşekkülleri;
  - d) Yabancıların kurdukları parti teşekkülleri.

§ 2

1. Partiler halkın siyasi iradesinin oluşundaki fonksiyonlarıyla

bir âmme hizmeti görmektedirler. Âmmenin menfaatini istihdaf eden gayelere hizmet ederler (kamu yararına yönelen amaçlara),

Partiler,

Halkın önemli ve yararlı buldukları siyasî fikir ve çabalarını benimsemek ve gerçekleştirmek;

Genel seçimlerde halkın salim siyasî kararlara varabilmelerini sağlamak için siyasî hayatın dâvalarını açıklamak ve bunlar hakkında görüşlerini bildirmek ve,

Halkın devlete, onun anayasa düzenine ve demokrarik mües-selerine sıkı bağlılığını sağlamak durumundadırlar.

1. Partiler halkın siyasî iradesinin oluşumundaki fonksiyonla-ryla bir kamu hizmeti görmektedirler. Kamu yararına yönelen amaçlara hizmet ederler.

Partiler,

Halkın önemli ve yararlı buldukları siyasî fikir ve çabalarını benimsemek ve gerçekleştirmek;

Genel seçimlerde halkın salim siyasî kararlara varabilmelerini sağlamak için siyasî hayatın dâvalarını açıklamak ve bunlar hak-kında görüşlerini bildirmek ve,

Halkın devlete, onun anayasa düzenine ve demokratik mües-selerine sıkı bağlılığını sağlamak durumundadırlar.

2. Alman halkının esenliğine en iyi şekilde hizmet etmek her par-tinin görevidir.

3. Partiler kararlarında serbesttirler; emir ve talimatlarla bağlı değildirler.

§ 3

1. Partiler, bu kanun hükümlerini ihlâl etmeksizin, medenî hu-kukun düzenlediği şekillerden kendi seçecekleri birine göre teşki-lâtlanabilirler.

2. Her parti, kendi ismi altında dâvacı veya dâvalı olabilir.

§ 4

1. Sadece hakikî şahıslar bir partiye üye olabilirler.

2. Genel parti teşkilâtı bölge teşkilâtlarına ayrılır. Bölgelerde-ki teşkilâtlanma, her bir üyenin parti iradesinin oluşumunda rol

oynamasını sağlayacak derecede geniş tutulmalıdır. Muhtelif bölge teşkilâtlarının, kademeli parti organizasyonuna halel getirmeyecek derecede birleştirilmesi câizdir. Parti merkez teşkilâtının bölge teşkilâtlarıyla ve üst kademe bölge teşkilâtlarının alt kademedekilerle münasebetleri parti tüzüğü ile düzenlenir. Ancak, sadece bölgeler bakımından önemli konularda karar serbestisi prensibi saklı tutulmak gerekir.

3. Federe teşkilâtları bulunmayan partilerde, bu kanunun federe teşkilâtlarla ilgili hükümleri, federal teşkilâtı takibeden ilk bölge teşkilâtlarına uygulanır.

Teşkilâtı sadece bir federe devlete inhisar eden partilerde (federe devlet partileri) bu kanunun federal teşkilâtla ilgili hükümleri federe teşkilâtlara uygulanır.

4. Almanya'nın, halkın serbest siyasi hayata katılması yasaklanmış bölgelerindeki parti üyeleri, genel parti teşkilâtı çerçevesi içinde, bölge teşkilâtları haklarını haiz olarak genel parti teşkilâtı içinde temsilci bulundurabilirler.

§ 5

Fevkalâde teşkilâtlar (parti içinde fevkalâde ödevlerle görevlendirilmiş teşkilâtlar) şunlardır :

1. Parti organlarının (§ 11 f. 2) kararlarına bağlı olarak tamamen yahut çoğunlukla parti üyelerinden müteşekkil şahıs toplulukları.

2. Fiilî münasebetlerinin genel görünüşü bakımından, organizasyon, malî ve iktisadî bakımlardan parti teşkilâtına dahil edilen müstakil olarak yürütülen işletme ve tesisler.

Bunlar partinin kısımlarıdır. Teşkilâtın hükmî şahsiyeti haiz olması, partiye bağlılığına engel teşkil etmez.

§ 6

Partinin tâli teşkilâtları, parti teşkilâtına dahil edilmeksizin, partice tesbit edilmiş temel siyasetin bir kısmı olarak, kendi özel görev alanları içinde partinin siyasi prensiplerini yaymak, partiye yeni üyeler sağlamak veya partiyi diğer şekillerde desteklemek

amacını güden işletme ve diğer müesseselerdir. Bunlar parti teşkilâtının parçaları sayılmazlar.

§ 7

1. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra kurulacak bir partinin ismi, halen mevcut partilerin isimlerinden açıkça tefrik edilebilmek zorundadır. Aynı hüküm, parti rumuzları hakkında da uygulanır. Seçim propagandasında ve seçim işlerinde tüzükte tesbit edilmiş olan isim veya rumuzlar kullanılacaktır. Diğer alâmetlerden sarfınazar edilebilir. Seçim kanunları, isimleri karışıklığa yol açan partilerin aday listelerinin özel işaretlerle tefrikini öngörebilirler.

2. Genel parti teşkilâtının bütün bölge alt kademeleri, partinin ismini, kendi teşkilâtlarını gösteren bir ilâve ile birlikte (federe teşkilât, ilçe teşkilâtı, bucak teşkilâtı) kullanmak zorundadırlar. Bölge alt kademelerini gösteren ilâveler, parti isminden sonra gelir. Genel propaganda ve seçim propagandasında teşkilât kademesini gösteren ilâvelerin kullanılmasına lüzum yoktur.

3. Partiden ayrılan bölge teşkilâtları ve diğer tâli teşkilâtlar, parti ismini kullanmak hakkını kaybederler. Yeni alınan ismin, parti isminden açıkça tefrik edilebilmesi lâzımdır; eski partinin sadece bir ilâve ile kullanılması câiz değildir. Rumuzlar için de aynı hüküm câridir.

4. Bu hükümler dışında, medenî hukukun isimle ilgili hükümleri uygulanır.

§ 8

1. Devlet veya diğer kamu hükmî şahısları, partileri kendi tesislerinden yahut diğer kamu hizmetlerinden yararlandıkları taktirde, bütün partiler eşit muameleye tâbi tutulmalarını isteyebilirler. Bu yararlandırma, partilerin önem derecelerine göre ayarlanabilir. Bu önem dereceleri ise esas olarak geçen seçimlerin sonuçlarına (kazandıkları oy sayısına), gerekirse kolaylıkla tahkik edilebilen sair haklı noktai nazarlara göre tesbit edilmelidir. Seçimler dolayısıyla, partilerin emrine verilen tesis ve hizmetlerden, seçim mücadelesi süresince ancak aday listesi tesbit etmiş olan partiler yararlanmak hakkını haizdir.

3 ve 4. üncü cümleler, anlam bakımından, partilerin oy propagandası yaparak katıldıkları kamu oylamalarında da uygulanır.

2. Kamu hizmetlerinden yararlanmayı, partilerce yerine getirilmesi gereken muayyen maddî şartlara bağlamak imkânı mahfuzdur.

3. Bir partinin anayasaya aykırılığı iddiasıyla hakkında karar verilmesi istendiği takdirde, anayasa mahkemesi hakkındaki kanunun 43. maddesinde zikredilen mercilerden her biri, anayasa mahkemesinden bu partinin kamu tesislerinden ve diğer kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının geçici olarak kaldırılmasını talep edebilir.

§ 9

Partilerin, üyelerinin ve partilerce görevlendirilen şahısların işlemleri herkese uygulanan genel kanunlara tâbidir.

İKİNCİ BÖLÜM

İç Düzen

§ 10

1. Her partinin yazılı bir tüzüğü ve yazılı bir programı olmalıdır. Partinin, bölge teşkilâtları, kendileriyle ilgili hususları, üst parti kademelerinin tüzüklerinde bunlara dair hüküm bulunmadığı ölçüde kendi tüzükleriyle düzenleyebilirler.

2. Tüzüklerin aşağıdaki hususları kapsamı lâzımdır :

1. Partinin adı, amacı, ikametgâhı ve faaliyet alanı.
2. Üyelğe kabul, üyelikten çıkma ve çıkarılma ile üyelerin hak ve görevleri.
3. Parti genel teşkilâtı.
4. Yönetim kurulu ve diğer parti organlarının kuruluşu.
5. Kongre (§ 12) kararlarına bırakılmış olan hususlar.
6. Parti kongresinin toplanma şartları, şekli ve kararların tevsiği.

7. Kanunî hükümler bulunmadığı durumlarda, mahallî kamu hükmi şahıslarının temsil organlarının seçiminde aday listeleri tedviine (imzasına) selâhiyetli parti teşkilât ve organları.

3. Partinin tüzüğü, programı ve genel yönetim kurulu üyelerinin isimleri, bunlarda meydana gelen değişiklikler ve partinin feshi, federal seçim yöneticisine bildirilmek lâzımdır. Bu hüküm, federe devlet teşkilâtları hakkında da câridir. Adı geçen vesikalar, federal seçim yöneticisi nezdinde herkes tarafından görülebilir.

§ 11

1. Parti merkez ve bütün bölge teşkilâtlarının yönetim ve genel kurulları olmalıdır. Tüzüklerde, mahallî üst kademelerde, genel kurul yerine, üyeleri, alt kademe genel kurulları veya temsilciler heyeti tarafından en çok iki yıl için seçilecek delegelerden müteşekkil temsilciler heyetinin ikamesi derpiş edilebilir. 1000'den fazla üyesi olan bucak teşkilâtları için dahi temsilciler meclisi kurulabilir.

2. Tüzük, parti teşkilâtlarında parti iradesinin teşekkülüne hizmet eden başka organlar kurulmasını öngörebilir. Bunların, tüzükte organ olarak açıkça belirtilmesi gereklidir.

§ 12

1. Parti genel kongresi veya temsilciler genel kurulları (parti kongreleri) en az iki yılda bir, bölge teşkilâtları genel kurulları ise her yıl en az bir defa toplanır. Parti kongresi, parti teşkilâtlarının en yüksek organıdır.

2. Yönetim kurulu, parti teşkilâtlarının diğer organlarının da üyeleri ve § 13, F. 3'te zikredilen diğer kişiler tüzük gereğince temsilciler heyetine katılabilirler; ancak tüzükçe tesbit edilen kongre üyeleri toplamının beşte biri kadar oy hakkına sahip kılınabilirler.

3. Parti kongresi, parti teşkilâtının parti içindeki yetkileri çerçevesinde tüzük, parti programı, aidat ve haysiyet divanı nizamnameleri, siyasetin ana hatları ve parti teşkilâtlarının feshi hakkında karar verir.

4. Bu kanunda aksi kararlaştırılmadıkça, parti kongresi, teşkilât başkanını, başkan vekilini ve yönetim kurulunun diğer üyeleri-

ni, diğer organların üyelerini ve üst kademe teşkilâtındaki organlar için temsilci seçer.

5. Parti kongresi, en az iki yılda bir yönetim kurulunun faaliyet raporunu dinler ve bu hususta karar verir. Raporun malî bölümü, rapor hakkında açıklama yapılmadan önce kongrenin seçeceği murrakıplar tarafından incelenir.

§ 13

1. Yönetim kurulu en çok üç yıl için seçilen en az üç üyeden teşekkül eder.

2. Bir federal veya federe devlet teşkilâtında ancak anayasamın 116. maddesi anlamında Alman olanlar üye olabilirler.

3. Tüzük, aşağıdaki kişilerin yönetim kuruluna katılmasını düzenleyebilir :

a) Parti işlerinin yürütülmesiyle görevli kişiler (amtsträger) ve partinin tâli ve olağanüstü organlarının temsilcileri.

b) Mahallî kamu hükmî şahıslarının temsil organlarındaki delegeler.

c) Yürütücü bir kamu hizmeti gören parti üyeleri.

Yönetim kurulunda seçilmemiş üyelerin sayısı, seçilmiş üyelerin toplamının üçte birini aşamaz; bu sayı, istişarî oya sahip üyelerle artırılabilir; bu artırma, yönetim kurulu üyelerinin toplamının yarısından az olmalıdır.

4. Yönetim kurulu, kanun, tüzük ve üst kademe organlarının kararları çerçevesinde parti teşkilâtını sevk ve idare eder. Yönetim kurulu M. Kanun § 26, f. 2 gereğince parti teşkilâtını temsil eder.

5. Yönetim kurulu kararlarını yürütmek, günlük ve özellikle gecikmesi sakıncalı işleri sonuçlandırmak üzere yönetim kurulu arasından bir yürütme kurulu teşkil edilebilir. Bu kurulun üyeleri, yönetim kurulunca seçilebileceği gibi, tüzükte de tesbit edilebilir.

§ 14

1. Partinin siyasî ve teşkilât meselelerinde karar vermek veya tavsiyede bulunmak üzere tüzük gereğince geniş yetkileri olan

parti komisyonları ve benzeri teşekküllerin üyeleri, parti kongresinden daha alt kademelerdeki teşkilâtlar tarafından da seçilebilirler.

2. Yönetim kurulu ve § 13, F. 3'te adı geçen şahıslar tüzükçe böyle bir organa dahil edilebilirler. Seçilmemiş üyelerin sayısı, seçilmiş üye sayısı toplamının üçte birini aşamaz; bu sayı istişari oy sahibi üyelerle artırılabilir; bu artırma organın üye sayısı toplamının yarısından az olmalıdır.

3. 1 f. 3'te adı geçen roganların seçilmiş üyelerinin görevi en çok üç yıl sürer.

§ 15

Bir temsilciler heyetinin veya tamamen yahut kısmen bölge teşkilâtları temsilcilerinden meydana gelmiş bir başka organın kuruluş tarzı tüzükle düzenlenmelidir. Temsil edilen üyelerin sayısı, yanında, bir bölge teşkilâtının faaliyet alanında geçen seçimlerde partiye verilen oyların sayısı da dikkat nazarına alınabilir. Üye sayısına göre yapılan taksim esastır. Bölge teşkilâtı temsilcilerinin oy hakkı, teşkilâtın aidat borcunu ödemesine bağlı bulunabilir.

§ 16

1. Parti ile münferit üyeler arasında yahut tüzüğün yorumu ve uygulanması hususunda baş gösteren anlaşmazlıkların giderilmesi ve karara bağlanması için yüksek kademelerdeki parti teşkilâtlarında haysiyet divanları kurulabilir. İlçe kademesindeki birden fazla parti teşkilâtı için müşterek bir haysiyet divanı kurulabilir.

2. Haysiyet divanı üyeleri, o teşkilât alanında yetkili parti kongresi tarafından en az iki ve en çok dört yıl için seçilirler. Bu üyelerin seçtikleri teşkilâtın yönetim kuruluna mensup olmamaları, partiden bir gelir sağlamamaları ve parti ile her hangi bir hizmet münasebetinde bulunmamaları lâzımdır. Haysiyet divanı üyeleri bağımsız olup her hangi bir emir veya talimatla bağlı değildirler.

3. Tüzük, genel olarak veya münferit olaylarda haysiyet divanlarının nızalı tarafların eşit olarak tesbit edecekleri üyelerden kurulmasını öngörebilir.

4. Haysiyet divanlarının çalışma tarzını düzenleyen, tarafların hakkaniyete uygun olarak dinlenmesini ve yargılanmasını garanti altına alan bir nizamname düzenlenmelidir.

§ 17

1. Kanun veya tüzükte daha yüksek oranda bir oy çoğunluğu ön görülmeyen durumlarda, partinin bütün organları kararlarını salt çoğunlukla verirler.
2. Seçimler izafi çoğunluk veya nisbî çoğunluk sistemi esaslarına göre yapılabilir. Yönetim kurulu üyeleri ve yüksek kademe parti teşkilâtları organları temsilcilerinin seçimi gizlidir. Diğer seçimlerde oylama, bir itiraz vâki olmazsa gizli olarak yapılabilir.
3. Parti kongrelerinde önerge vermek hakkı demokratik irade teşekkülünü garanti edecek ve özellikle azınlıkların da kendi tekliflerini müzakereye sokabilmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmek zorundadır. Yüksek kademe parti teşkilâtlarının kongrelerinde, aşağı kademelerdeki teşkilâtların temsilcilerine en az birer önerge hakkı tanınmalıdır. Seçimlerde partinin diğer organlarının aday listelerine bağlanmak câiz değildir.

§ 18

1. Partinin bütün aslî üyeleri ve temsilcileri, parti organlarında eşit oy hakkına sahiptirler.
2. Partinin yetkili mercileri, üye alınması hususunda, tüzük hükümleri çerçevesinde serbestçe karar verirler. Üyeler her zaman derhal partiden çıkmak hakkını haizdirler.
3. Tüzükte aşağıdaki hususların tesbiti lâzımdır :
  - a) Üyeler hakkında alınabilecek inzibatî tedbirler,
  - b) İnzibatî tedbirler almayı gerekli kılan durumlar,
  - c) İnzibatî tedbirleri almağa yetkili parti mercileri.

İhraç, vazifeden çıkarma ve parti hizmetlerinde görev alma hakkının kaldırılması hususlarındaki kararlar gerekçeli olmalıdır.

§ 19

1. Tüzükte açık olarak öngörüldüğü taktirde, alt kademe teşkilâtının feshi, tamamen partiden ihracı, parti teşkilâtlarının bütün organlarının azli câizdir. Bu gibi durumlarda, tüzükte :
  - a) Hangi sebeplerle bu tedbirlerin alınabileceği,

b) Bu hususta hangi üst kademenin ve bu kademenin hangi organının selâhiyetli olduğu tesbit edilmelidir.

2. 1 f. 3'te adı geçen tedbirleri alma yetkisi, ancak bu hususlardaki kararların teşkilâtın daha yüksek bir organı tarafından tasdiki kaydıyla, üst kademe parti teşkilâtının yönetim kuruluna devredilebilir. Tedbirin tasdiki üç ay içinde vuku bulmazsa, tedbir hükümden düşer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim İçin Aday Tesbiti

§ 20

1. Mahallî kamu hükmî şahısları temsilci organlarına yapılacak seçimler için adaylar, seçim çevresindeki seçme hakkını haiz bütün parti üyeleri topluluğu veya bunların kendi aralarından seçecekleri temsilciler heyeti tarafından gizli oyla seçilir. Liste düzenlenmesinde adayların sıraları da gizli oyla tesbit edilir.

2. Seçimlerden önceki iki yıl içinde seçilmiş olmak şartıyla, tüzüğe göre ilerdeki seçimler için seçim hakkını haiz parti üyelerinden teşekkül eden heyet te temsilciler heyetinin yerine kaim olabilir. Aday tesbiti, parti yönetim kuruluna veya partinin diğer bir icra organına devredilemez.

Aday tesbit edilecek seçim bölgesi, heyetin yetki alanından darsa, sadece seçim bölgesinden gelen temsilciler seçmek hakkını haizdir.

3. Bir ilçe veya bucağın birkaç seçim çevresini kapsaması halinde, bu seçim bölgeleri için adaylar müşterek bir heyet tarafından tesbit edilir.

4. Temsilciler heyetine en az 20, federe devlet temsilcileri heyetine ise en az 50 temsilci seçilmelidir.

İkinci fıkranın, 3. cümlesindeki durumda, temsilcilerden en az 10'u seçme hakkını haiz olmalıdır. Temsilciler heyetinin dereceli seçimi bir ara kademeli, federe devlet temsilciler heyetinin seçimi iki ara kademeliden fazla olamaz. 15. maddenin 1. fıkrası uygulanışı nisbetinde uygulanır.

5. Yukardaki hükümler anlamında seçim çevresi, aday listesi düzenlenecek seçim alanı demektir. Birinci fıkra hükmünce, seçim hakkını haiz partili üyeler, oy verme anında halk temsilcileri seçimi için seçilmek için gerekli şartları tamamlamış olanlar, 2. F. anlamında seçim hakkını haiz parti üyeleri ise, heyetin aday tesbit etmekle görevli olduğu seçimlerden en az biri için bu şartları yerine getirmiş olanlardır.

6. Partinin federe devlet teşkilâtı idare heyeti yahut bu teşkilât tüzüğünde bu iş için öngörülen bir diğer merci bu heyetin kararına itiraz edebilir. Böyle bir itiraz vukuunda oylama tekrarlanmalıdır. Bu oylamanın sonucu kesindir.

§ 21

1. § 20'de öngörülen bütün heyetler için 17. md. 2. f. 1 ve F. 3, uygunluğu nisbetinde uygulanır. Temsilciler heyetinin seçimi, toplantıya çağırma, toplantıların karar ehliyeti ve icrası ile aday tesbiti usulüne ait teferruat parti tüzüklerinde düzenlenir. Özel hükümler bulunmadığı takdirde, parti toplantıları hakkındaki tüzük hükümleri, uygunlukları oranında uygulanır.

2. Seçimlerde bu bölüm hükümlerine riayet edildiğini gösteren ne gibi vesikaların ibrazı gerektiği ve bu vesikaları ibraz etmemenin sonuçları, seçim kanunlarına göre taayyün eder.

3. Bir federe devlette seçim sisteminin özellikleri § 20'nin uygulanmasına imkân vermiyorsa, federe devlet kanunu ile bu sisteme uygunluğu sağlayacak özel kurallar konabilir. Seçim kanunu bağımsız listelerdeki adaylar için de belli bir sıra tesbit edebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hesap Verme

§ 22

1. Parti genel yönetim kurulu, partinin bir yıl (hesap yılı) içinde sağladığı gelirlerin kaynakları hakkında düzenliyeceği bir hesap raporu ile açıkça hesap vermek zorundadır.

2. Bu hesap raporu § 27-29 hükümleri çerçevesinde resmen tayin edilmiş bir murakıp (murakıp heyeti) tarafından kontrol edilmiş olmalıdır. Bu rapor, hesap yılını takibeden yılın 30 Eylülüne kadar federal seçim yöneticisine tevdi edilmeli, yönetici tarafından federal ilân gazetesinde (resmî gazete) yayımlanmalıdır.

§ 23

1. Hesap raporunda parti federal devlet teşkilâtının ve federe devletler teşkilâtlarının gelirleri münferit kalemler halinde gösterilmelidir. Federe devletler teşkilâtlarına bağlı parti teşkilâtlarının gelirleri tefrik edilmeksizin federe devlet teşkilâtlarının tâli raporlarında gösterilir. Federe devlet teşkilâtları kendilerine bağlı alt kademede parti teşkilâtlarının tâli raporlarını toplu olarak kendi hesap raporları ve sair evrakla birlikte saklamalıdır. Olağanüstü teşekküllerin gelirleri bu teşekküllerin bağlı buldukları parti teşkilâtına gerekli vesikalarla bildirilmelidir.

2. Gelir cetvelinde aşağıdaki hususlar münferit kalemler halinde gösterilmelidir :

1. Üye aidatları.
2. Parti grubu aidatları ve buna benzer mutata parti icra organları aidatları.
3. Sermaye gelirleri, tertip ve teşekküllerden, basılmış eserlerin satışından elde edilen gelirlerle, partinin gelir getiren diğer faaliyetlerinden elde edilen ve 4. kalemde zikredilenlerin dışında kalan gelirler.
4. Partinin müstakilen yürütülen işletme ve tesislerinden elde edilen gelirler. (§ 5, F. 2).
5. Teberrular :-
  - a) Üyelerce yapılan teberrular,
  - b) Parti dışından yapılan teberrular.
6. Krediler.

3. Aşağıdaki hususlar, gelir cetvelinde gösterilmezler :

1. Kamu hizmetleri.
2. Partinin sair tali teşekküllerinin 2 F. No. 4'te ve § 24, F. 4'te zikredilen gelirler dışındaki ödemeleri.

4. Parti hesap raporuna, özellikle münferit kalemlere kısa açıklamalar eklenebilir.

§ 24

1. Gelir, münferit gelir çeşitleri (§ 23, F. 2) için özel hükümler bahis konusu olmadığı nisbette, eş değerli bir karşı eda ile tesviye edilmemiş, bir telâfi, tazmin yahut iade mükellefiyetinin icabı olmayan her türlü para veya nakdî değeri haiz edalardır. Mütat parti mükellefiyetlerinin, açıkça parti için propaganda amacıyla tertip ve teşekküllerce alınması gereken tedbirlerin parti dışından kişilerce (başkaları tarafından) deruhtesi de parti gelirleri arasında sayılır.

2. Bütün gelirler tam yekûnlarıyla kendileri için öngörülen kalemlerde gösterilir. Her hangi bir gelirle ilgili giderler, söz konusu gelirin elde edilmesi için yapılması gerekli masrafları kapsadığı oranda gelirden indirilir.

3. Nakit olmayan iktisadî mallar için, normal piyasada aynı veya benzer edalar için ödenmesi gerekli meblâğlar cetvelde gösterilir.

4. El değiştiren para ve edalarla, üye aidatları ve bir çok parti teşkilâtları arasından yetkileri oranında dağıtılması gerekli gelirler son olarak kalacakları kalemde gösterilir.

§ 25

1. § 23, F. 2, No. 1 anlamında üye aidatları, üyelerin tüzük gereğince ödemekle mükellef oldukları aidatlar, özellikle giriş aidatları ve olağanüstü katılma paylarıdır.

2. § 23, F. 2, No. 3'te adı geçen gelir kaynaklarında, her biri sermaye tesisinin, teşekkül veya teşebbüsün safi geliri gösterilmelidir. § 23, F. 2, No. 5 ve 6'da adı geçen ibraz mükellefiyeti mahfuzdur.

3. Partinin bağımsız olarak yürütülen işletme ve tesislerinde vergilendirilecek kazanç gösterilir. Ticaret ve vergi hukuku hükümleri, defter tutma ve muntazam yıl sonu hesapları (bilanço) çıkarmak mükellefiyeti tahmil etmiyorlarsa, vergilendirilecek kazanç yerine safi gelir gösterilir. f2, c 2'ye uygunluğu oranında uygulanır.

4. Teberrulardan doğan gelirlerde, parti üyelerinin veya tali teşekküllerinin, bir işletme dışında mutataşsız aynı iş veya hizmet edalarıyla, 1,000 D. M.'in üstüne çıkmayan edalar nazara alınmaz.

Parti propagandası için deruhte edilen tertip ve tedbirler hakkında da 1. fıkra hükmü uygunluğu nisbetinde câridir.

5. Kredi gelirlerinde ancak 1,000 D. M.'ı aşan krediler hesap yılı sonuna kadar itfa edilmediği takdirde hesapta gösterilir.

§ 26

1. Her parti hesap verme mükellefiyetine tâbi gelirlerini gösterir bir defter tutmalıdır. Muntazam defter tutma esasları, kanunun gayesi göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır.

2. Partinin bağımsız olarak yürütülen işletme ve tesislerinin hesap yılı, hesap raporu için câri olan hesap yılına uymalıdır.

§ 27

1. § 22, F. 2'nin gerektirdiği kontrol, parti federal teşkilâtıyla, murakıbin seçeceği en az iki federe devlet teşkilâtı ve dört alt kademe bölge teşkilâtlarında yapılmalıdır.

2. Murakıp, kontrol görevinin dikkatle yapılabilmesi için, kontrol edilecek parti yönetim kurullarından ve onların bu iş için yetkili kıldıkları kişilerden gerekli bütün bilgiyi ve evrakı isteyebilir. Murakıba, kontrolün gerektirdiği ölçüde hesap raporunun hazırlanmasına ait evrakla, defterleri ve vesikaları, kasa ve sermaye mevcudunu tetkik izni verilmelidir.

3. Kontrol edilen parti teşkilâtı yönetim kurulu, murakıba, hesap raporunda bütün hesap verme mükellefiyetine tâbi, hesabı tutulması gerekli gelirlerin gösterildiğini yazılı olarak tekeffül etmelidir. Alt kademe parti teşkilâtları yönetim kurullarının tekeffüllerine istinat edilebilir. Malî hususlarda, yetkili yönetim kurulu üyesinin tekeffülü yeterlidir. •

§ 28

1. Kontrol sonucu, parti genel yönetim kuruluna ve kontrol edilmiş parti teşkilâtı yönetim kuruluna verilmek üzere düzenlenen kontrol raporunda gösterilir.

2. Nihai kontrol sonucunda herhangi bir itiraz söz konusu değilse, murakıp bir derkenarla, görevi gereği parti defterleri ve ves-

kalariyla yönetim kurulunca yapılan açıklama ve ibraz edilen evrakla dayanarak yaptığı kontrol çerçevesi dahilinde (§ 27, f. 1), hesap raporunun bu kanun hükümlerine uygunluğunu onaylar. İtiraz varitse, müfettiş ibrazı reddeder, yahut sınırlandırır. Kontrol hakkındaki derkenarda, kontrol edilmiş parti teşkilatları isimleriyle belirtilmelidir.

3. Kontrol sonucunu tesbit eden mütalâa, tevdi edilecek hesap raporuna eklenir ve tam metni ile birlikte § 22 f. é. le.) gereğince, hesap raporuyla birlikte yayınlanır.

§ 29

1. Yönetim kurulu üyeleri, bir parti genel komisyonu (§ 14), tetkik veya temyiz komisyonu üyesi, partice temyize memur edilmiş bir kimse, yahut kontrol edilecek partinin bir müstahdemi veya tâyinden önceki üç yıl içinde bu görevlerde bulunmuş kimseler murakıp tâyin edilemezler.

2. Murakıplar, yardımcıları ve kontrole katılan bir murakabe kurulunun kanunî temsilcileri, görevlerini dikkat ve itina ile, tarafsız olarak yürütmek ve ketum davranmakla mükelleftirler.

Anonim Şirketler Kanunu'nun § 141'e uygunluğu ölçüsünde uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Anayasaya Aykırı Parti Kurma Yasasının Uygulanması

§ 30

1. Bir partinin yahut bir parti tali teşekkülünün, anayasanın 21. madde 2. fıkrası gereğince anayasaya aykırılığına hükmedildiği taktirde, federe devlet dahiliye bakanları ve zabıta memurları, Anayasa Mahkemesince verilen hükmün ve icra ile ilgili munzam kararların infazı için gerekli bütün tedbirleri kanun çerçevesi içinde alırlar. Bir federe devlet İç İşleri Bakanı, federe devlet zabıta memurlarına bu maksatla gayrı mahdut emir vermek hakkını haizdir.

2. Parti teşkilâtı yahut partinin Anayasaya aykırılığı tesbit edilen kısmı bir federe devlet sınırlarını aşıyorsa, federal devlet İç

İşleri Bakanı, insicamlı bir infaz için gerekli tedbir ve tertipleri alır.
3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi hakkındaki kanunun § 35'i gereğince infazı 1 ve 2. fıkraları hükümlerinden inhiraf ederek düzenleyebilir.

4. İnfaz tedbirlerine karşı yapılan itiraz ve fesih iddialarının tâlik edici tesiri yoktur.

Bir idarî ihtilâf muhakemesi, hükmün infazı için önemi haiz bir meselenin haline taallük ediyorsa, federal devlet İç İşleri Bakanı talep ettiği taktirde, muhakeme geri bırakılıp Anayasa Mahkemesinin mütaleası alınır. Anayasa Mahkemesi ayrıca tarafından tesbit edilmiş özel infaz tedbirlerinin icra şekline taallük eden itirazlar hakkında da karar verir.

5. Sermayenin müsaderesi hakkında Cemiyetler Kanununun § 9'u uygulanır. Bu hüküm anlamında yasaklayıcı merci, yetkili federe devlet İç İşleri Bakanı, 2 f.'deki durumda ise federal devlet İç İşleri Bakanıdır.

§ 31

Bir partinin yahut bir partinin tâli bir teşekkülünün, Anayasanın 21 md. 2 f. gereğince Anayasaya aykırılığına hükmedilirse, Federal Meclis, federe meclisler ve mahallî âmme hükmî şahısları halk temsilciler meclislerindeki, o parti veya parti teşekkülüne, Anayasaya aykırılık iddiasından sonra dahi (§ 43, Anayasa Mahkemesi hakkındaki Kanun), mensup olan temsilciler, bu yerlerini kaybederler. Parti tarafından teklif edilmiş liste halefleri, yedek üyeler de muntazar haklarını kaybederler. Hangi temsilcilerin yerlerini kaybettikleri hakkındaki karar bir ay içinde verilmelidir. Karar kesinlik kazanıncaya kadar temsilciler temsilci teşekküllerinin çalışmalarına katılamazlar. Bu konuda teferruatı seçim kanunları düzenler.

§ 32

1. Anayasa Mahkemesi hakkındaki Kanunun § 46 ile merbut olarak Anayasanın 21. md. 2. f. gereğince yasak edilmiş bir partinin Anayasaya aykırı faaliyetlerini tamamen yahut kısmen devam ettirmek için teşekküller kurmak yasaktır. (ikmal organizasyonu).
2. Bu ikmal organizasyonu bir cemiyetin seçmen gurubu ise, Ce-

miyetler Kanununun §§ 10 f. 2 ve 11 uygunlukları ölçüsünde uygulanır. İtiraz yahut fesih iddialarının talik edici etkisi yoktur. İkmal organizasyonu söz konusu partinin yasaklanmasından önce mevcut bir parti ise veya Federal Meclis yahut bir federe mecliste milletvekilleri ile temsil ediliyorsa, bu hususta Anayasa Mahkemesi karar verir; Anayasa Mahkemesi hakkındaki Kanunun §§ 28, 41, 43, 44 ve 46 f 3 ve kanunun § 30'u uygunlukları ölçüsünde uygulanır. Bir ikmal teşkilâtının mevcudiyetine dair hüküm gayri kabili fesih ise veya kesinleşmişse, § 31 uygunluğu ölçüsünde uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Nihai Hükümler

§ 33

7 Mayıs 1956 tarihli Federal Seçim Kanunu (Resmî Gazete, I, S. 383), aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

*§ 19

Seçim Tekliflerinde Bulunma Hakkı (Aday Listesi Tanzim Hakkı)

1. Aday listeleri, partiler ve § 21 hükmü dairesinde seçme ehliyetini haiz olanlar tarafından düzenlenebilir.
2. Federal Meclis'te veya bir Federe Devlet Meclisinde, bunların son seçimlerindenberi, kendi aday listelerine dayanarak kesintisiz olarak en az 5 milletvekili ile temsil edilmemiş olan partiler, ancak seçimden en geç 40 gün öncesine kadar, federal seçim yöneticisine, seçime katılacaklarını bildirdikleri ve federal seçim komisyonunca parti sıfatları tanındığı takdirde, aday listesi düzenleyebilirler.
3. Federal seçim komisyonu, bütün seçim organları için bağlayıcı olan aşağıdaki hususları en geç seçimden önceki 30'uncu gün tesbit eder.

- (i) Federal Meclis'te yahut bir Federe Devlet Meclisinde son seçimlerindenberi kendi aday listelerine dayanarak ke-

sintisiz olarak 5 milletvekili ile temsil edilmiş olan partiler;

(ii) 2 f. hükmü gereğince, seçime katılacaklarını bildirmiş olan teşekküllerden, seçim için parti olarak tanınanlar.

4. Bir parti, her seçim devresi için yalnız bir ilçe aday listesi ve her bir Federe Devlet te yalnız federe devlet aday listesi tevdi edebilir.

2) § 22 aşağıdaki şekli almıştır :-

«§ 22

Parti Adayları Tesbitinin Tevsiki

Bir partinin ilçe seçimi hakkındaki teklifinde adaylarının tesbitinin partiler kanununun §§ 20 ve 21. hükümlerine uygun olarak yapıldığı tevsik edilmelidir. Bunun için, adayların tesbit edildiği üyeler yahut temsilciler kurulunca düzenlenmiş bir vesika tevdi edilmelidir. Bu vesikada, kurulların yöneticisi ve bunun tarafından tâyin edilen toplantıya katılmış iki kişi, aday tesbitinin gizli oylama ile yapıldığına dair, ilçe seçim yöneticisine yemin yerine kaim olmak üzere teminat verilmelidir».

3) § 25, cümle 2 şu şekilde değiştirilmiştir :-

«Partiler kanununun §§ 20, 21. de öngörülen usule riayet iktiza etmez».

4) § 26 f. 2. No. 3, aşağıdaki hükmü ihtiva eder :-

«Bir parti aday listesinde parti olarak tavsif mevcut değilse, § 19 2 f. hükmünce tesbiti gerekli parti vasfı reddedilmiş yahut § 22'de öngörülen tevsik yapılmamışsa»...

5) § 28 f. 5 aşağıdaki mealdedir :

«§§ 22-26 uygunlukları nisbetinde uygulanır».

6) § 49 aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

a) f. 1. aşağıdaki muhtevadadır :

«Bir parti veya bu partinin bir tali teşekkülü, Federal Anayasa Mahkemesi tarafından anayasanın 81. maddesi gereğince Anaya-

saya aykırılığına hükmedilmişse, Federal Meclis Yönetim Kurulu hangi üyelerin yerlerini kaybettiklerini bir kararla tesbit eder».

b) f. 2. kaldırılmıştır. f. 3, f. 2 ve f. 4, f. 3 olmuştur.

§ 34

Medenî kanunun § § 61-63, partiler hakkında câri değildir.

§ 35

Federal Hükümet, nizamname ile :

1. Hesap raporu için (§ 22) belli formüller tesbit edebilir.
2. Belli gelir kaynaklarının hangi gelir çeşitlerine dahil edileceği hususunda teferruatlı hükümler vaz'edebilir.

3. Nev'ileri yahut miktarları itibarıyla partiler tarafından gelir kaynakları hakkında hesap verme mükellefiyetinin amacı bakımından önemsiz olan gelirler hakkında hesap verme mükellefiyetini kaldırabilir.

4. Gelir cetvellerinde tenzili gerekli meblâğlarla nakdî olmayan edaların değerlerinin takdiri hususunda teferruatlı hükümler vaz'edebilir.

5. Hesap verme mükellefiyetine tâbi gelirler hakkında defter tutma ve bilhassa yekûn olarak gösterilmesi câiz meblâğları tesbitle ilgili hükümler vaz'edebilir.

§ 36

Federal seçim yöneticisi bir partiyi ihtar ve para cezası tehditiyle § § 10 f. 3 ve 22 hükümlerinin tatbikine zorlayabilir.

§ 37

1) Bu kanun, 40 Ocak 1952 (resmî gazete I. S. 1) tarihli 3. intikal kanununun § 13 f. 2. ye istinaden Berlin eyâletinde de (Land Berlin) uygulanır. Bu kanuna istinaden çıkarılan nizamnameler, 3 intikal kanununun § 14 gereğince Berlin Eyâletinde de câridir.

2) Anayasanın 21. maddesinin Berlin Eyâletinde tam olarak uygulanmasına engeller varsa, bu kanunun hükümleri, bu kanunun yürürlük alanı içinde teşkilâtları Berlin Eyâletine inhisar eden partiler ve parti teşkilâtları hakkında uygulanmaz.

3) Bu kanunun diğer yürürlük alanı içinde bulunan bir partiye bağlı Berlin Eyâleti parti teşkilâtları, 4. bölümdeki hükümlerin tesbit ettiği hesap mükellefiyetine tâbidirler.

§ 38

Bu kanun, neşrinden 2 yıl sonra yürürlüğe girer.